

BVD-SBP

rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van betekenis
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

D88/03 CO: 2086151

22 augustus 1988.

ZUID KOREA/ DE VEILIGHEIDSSITUATIE ROND DE OLYMPISCHE SPELEN IN SEOUL

Naar aanleiding van de studentenonlusten in Zuid Korea in de aanloopperiode naar de Vierentwintigste Olympiade (van 17 september tot en met 2 oktober a.s.) en met het oog op de actuele verhouding tussen het organiserende land en zijn erfvijand Noord Korea, wordt in dit stuk nader ingegaan op mogelijke dreigingen voor de veiligheid van de aan het evenement deelnemende sportlieden, hun begeleiders en de toeschouwers.

ZUID KOREA / DE VEILIGHEIDSSITUATIE ROND DE OLYMPISCHE SPELEN IN SEOUL

Studentenonlusten in Zuid Korea hebben de afgelopen weken opnieuw de vraag actueel gemaakt in hoeverre tijdens de Olympische Spelen in de hoofdstad Seoul (van 17 september tot en met 2 oktober a.s.) de veiligheid van alle deelnemers, officials en bezoekers in het geding kan komen.

De radikale studenten, die met hun vaak gewelddadige manifestaties op straat ageren voor hereniging van hun land met het communistische Noord Korea en tegen de nauwe (vooral militaire) betrekkingen met de Verenigde Staten, vormen in Zuid Korea een niet te verwaarlozen en traditioneel krachtige buitenparlementaire oppositie.

In politiek opzicht is het decor in Zuid Korea sinds het begin van dit jaar evenwel zodanig gewijzigd, dat de radikale en extremistische jongeren met hun acties thans nauwelijks nog weerklank vinden bij hun gematigder generatiegenoten, noch onder de Zuidkoreaanse bevolking als geheel en evenmin bij de legale parlementaire oppositie.

Na de presidentsverkiezing in februari jl. droeg de autocraat CHUN Doo-hwan de macht over aan zijn meer tot democratische concessies bereide protégé RO Tae-wu. Onder diens bewind werd de oppositiepartijen tot nu toe meer speelruimte gegund. De parlamentsverkiezingen in april leverden de gezamenlijke oppositie zelfs meer zetels op dan de regerende Democratische Rechtvaardigheidspartij. Onderlinge verdeeldheid tussen de drie oppositieleiders voorkwam echter dat dezen hun nieuwverworven meerderheid direct al concreet exploiteerden. Het drietal sprak zich inmiddels wel uit voor een serieuze dialoog met het Noorden over hereniging, maar verwierp tegelijkertijd elke vorm van geweld bij dit streven en schaarde zich eveneens unaniem achter alle inspanningen van de regering-RO om de Olympiade in Seoul tot een succes te maken.

Niettemin wordt verwacht dat de parlementaire oppositie haar ongetwijfeld tactische gereserveerdheid van nu weer snel zal laten varen na de Spelen, wanneer president RO, zoals reeds aangekondigd, zijn bewind aan een referendum zal onderwerpen. De in democratisch opzicht als positief te beschouwen ontwikkelingen hebben het politieke klimaat in Zuid Korea dusdanig gestabiliseerd, dat RO Tae-wu aan het regime van KIM Il-sung in Pyongyang nieuwe voorstellen kon richten om te komen tot interparlementaire ontspannings- en herenigingsbesprekingen. (Die besprekingen zijn ondertussen in de grensplaats Panmunjom begonnen.)

Ongeveer tegelijkertijd kondigde de Zuidkoreaanse president een aantal beleidsvoornemens aan welke een versoepeling zullen inhouden van het tot dusver sterk beperkte personen- en handelsverkeer met het Noorden. Met een en ander heeft de regering in Seoul op tactische wijze de radikale sector in de Zuidkoreaanse politieke samenleving aardig de wind uit de zeilen genomen. Bovendien heeft zij zo wellicht meer ingespeeld op de gevoelens van Noord Korea's bondgenoten, vooral de Chinese Volksrepubliek en de Sovjet Unie, dan op die van haar eigen steunpilaren de Verenigde Staten en Japan. Immers de Chinese en Sovjetrussische betrekkingen met het economisch krachtige Zuid Korea zijn al enige tijd aan een duidelijke verbetering onderhevig en daarnaast hebben beide communistische mogendheden als deelnemers aan de Spelen een groot belang bij een ongestoord en veilig verloop van het sportevenement. Als vaststaand wordt aangenomen dat zowel Beijing als Moskou er ondertussen bij Pyongyang op hebben aangedrongen dat het zich onthouden zal van enige negatieve inmenging op de Olympiade.

Mogelijke dreiging vanuit Noord Korea of door terreurcommando's

Welbeschouwd is er van medio september tot begin oktober meer te duchten van Noord Korea dan van radicale Zuidkoreaanse studenten, alhoewel juist die momenteel de aandacht trekken van de Olympische kwartiermakers en van de wereldpers, waarvan een groot deel zich reeds in Seoul ophoudt. In de aanloop naar de Olympiade in Mexico City, in 1968, deed zich vrijwel dezelfde situatie voor. De studentenonlusten destijds waren massaler en bloediger dan thans in Seoul, maar de Spelen zelf verliepen verder in alle rust.

Zoals bekend zijn alle Noordkoreaanse pogingen om samen met Zuid Korea te komen tot een gedeelde organisatie van de Olympische Spelen op niets uitgelopen en heeft Pyongyang's oproep tot een boycot van het evenement slechts positieve respons gekregen van Cuba, Ethiopië, Albanië en de Seychellen. Echter, een succesvol verloop van de Olympiade dreigt Noord Korea, dat in de toewijzing van de Spelen aan het Zuiden en in de deelname daaraan een onverteerbare bevestiging van de tweedeling van het Koreaanse schiereiland ziet, in hoge mate te isoleren. Daarom, en omdat de boycot-oproepen nagenoeg onbeantwoord bleven - zelfs door de belangrijkste bondgenoten van Pyongyang - is van Noord Korea, dat geweld tegenover zijn zuiderbuur nooit heeft geschuwd, wel degelijk enige verstoring van de Spelen te verwachten. Een onverhulde militaire daad van agressie aan de gedemilitariseerde zône die de grens tussen Noord en Zuid vormt, lijkt uitgesloten gezien de aanwezigheid van de Amerikaanse Zevende Vloot in de onmiddellijke nabijheid in die periode en gelet op de eventuele repercussies. Zo het grote en sterk bewapende Noordkoreaanse leger al iets zou ondernemen moet toch niet aan meer gedacht worden dan plotselinge oefeningen of troepenverplaatsingen in het grensgebied, dan wel aan een enkel incident in de gedemilitariseerde zône met een provocatief karakter.

Een wezenlijk grotere bedreiging voor de veiligheid tijdens de Olympische Spelen gaat uit van de Noordkoreaanse geheime diensten, waarvan al meer dan eens is gebleken dat zij niet terugschrikken voor regelrechte terreurdaden*, gepleegd door agenten, soms onder een buitenlandse (bijvoorbeeld Japanse) dekmantel en met de opdracht tot zelfdoding in het geval van aanhouding. Algemeen wordt in Westerse inlichtingenkringen aangenomen dat Pyongyang in Zuid Korea kan beschikken over voldoende agenten en wapens voor een dergelijke actie en dat er voldoende gelegenheid is geweest om een terreurdaad voor te bereiden. Maar in zo'n geval zou wel tot elke prijs moeten worden voorkomen dat de rol van het Noordkoreaanse subversieapparaat als de instigator achteraf aan het licht komt. Een zelfmoordmissie met gebruikmaking van bijvoorbeeld in Zuid Korea, Japan (waar een grote pro-Pyongyanggezinde Koreaanse gemeenschap woont) of elders gerekruteerde terroristen is derhalve niet uit te sluiten.

De tot op heden enige concrete aanwijzing voor de kans op een dergelijke operatie werd gevonden bij de arrestatie in Manilla op 23 november jl. van een van de leiders van het terroristische Japanse Rode Leger, Osamu MARUOKA.

*Zie de moordaanslag op een Zuidkoreaanse regeringsdelegatie in Burma (9 oktober 1983) en het opblazen van een Zuidkoreaanse lijnvliegtuig boven de Indische Oceaan (29 november 1987).

Van bevriende zijde werd vernomen dat MARUOKA bij zijn aanhouding in het bezit was van een vliegticket naar Seoul, een plattegrond van die stad en documentatie over de Olympische Spelen en IOC-voorzitter Juan SAMARANCH.

Behalve het voor Zuid Korea zeer prestigieuze evenement zelf (inclusief de deelnemers en begeleiders) zou, gezien de dominante rol van de Verenigde Staten in het Koreaanse geschil, ook een Amerikaans object in Zuid Korea heel wel het doelwit van een subversieve actie kunnen zijn. Tijdens de Aziatische Spelen in Seoul in 1986 gebeurde reeds iets dergelijks en ook de radikale studenten ondernamen in de afgelopen maanden enige acties tegen Amerikaanse vertegenwoordigingen.

Het spreekt haast voor zich dat een herhaling van de terreurdaad tegen een individuele delegatie als die tegen Israël tijdens de Spelen in München (1972) ook nu niet kan worden uitgesloten. De Olympiade biedt voor dergelijke acties nu eenmaal een qua publiciteit aantrekkelijke gelegenheid en het drukke internationale reizigersverkeer verruimt de mogelijkheden voor terroristen in die periode aanzienlijk. Dat het Olympische forum zich op grote afstand bevindt van het strijdtoneel in het Midden Oosten is onder zulke omstandigheden nauwelijks van betekenis.

Ondanks de indrukwekkende demonstratie van paraatheid die door Zuidkoreaanse veiligheidstroepen onlangs voor de verzamelde wereldpers werd gegeven en die stellig mede als een waarschuwing aan het adres van eventuele aanslagplegers was bedoeld, is tegen zorgvuldig voorbereide en met een zekere lokale steun uitgevoerde acties nooit een waterdichte beveiliging mogelijk. Zij die desalniettemin een aanslag beramen, zullen die daad vermoedelijk wel met hun leven moeten bekopen aangezien er nauwelijks nog van een vluchtweg sprake zal zijn.

Behalve met doelwitten tijdens de Olympiade binnen Zuid Korea, dient eveneens rekening te worden gehouden met terreurobjecten buiten het land dat de Spelen organiseert. Weliswaar zijn die objecten, waaronder vooral de internationale vliegverbindingen (welke overigens in geheel Oost Azië momenteel reeds extra zwaar worden bewaakt) relatief gemakkelijker doelen, anderzijds zijn zij in het betreffende tijdvak van een beduidend geringere propagandistische waarde.

Conclusie

Concluderend kan worden gesteld, dat het grootste gevaar voor de veiligheid van de deelnemers, hun begeleiders en de bezoekers bij de Olympische Spelen naar verwachting niet zal voortvloeien uit een verscherping van de actuele studentenonlusten in Zuid Korea zelf. Het grote belang van een succesvol verloop van het evenement weegt zó zwaar bij de bevolking en aan het totale politieke front daar, dat eventuele acties vanuit die hoek vermoedelijk snel te lokaliseren en te controleren zijn.

Een onberekenbare factor blijft daarentegen Noord Korea, dat om taktische redenen de Zuidelijke toenaderingssignalen wel met positieve tegenzetten beantwoordt en formeel verklaart zich militair van enige inmenging te zullen onthouden, doch dat anderzijds niet nalaat om in te spelen op radikale en extremistische sentimenten bij zijn zuiderburen. Vooral gelet op terreurdaden door Noordkoreaanse geheime agenten tegenover Zuid Korea in het recente verleden, mag niet voorbijgezien worden aan de mogelijkheid dat Pyongyang zwicht voor de verleiding om zijn erfvijand voor het oog van de wereld te blameren. Omdat de prijs voor een dergelijke operatie voor Noord Korea stel-

lig te hoog zal zijn wanneer het als de aanstichter kan worden ontmaskerd, zal dan wel bij voorkeur van de diensten van tot zelfmoord bereide, liefst buitenlandse agenten gebruik moeten worden gemaakt. Behalve de uit de arrestatie van de Japanse terrorist MARUOKA af te leiden dreiging zijn er in dit kader geen verdere gegevens voorhanden.

Evenmin zijn er indicaties dat individuele afvaardigingen (bijvoorbeeld de Israëlische) aanslagen te duchten zouden hebben van vijandige terreur- of bevrijdingsbewegingen (bijvoorbeeld Palestijnse). Ondanks de lessen uit het (Olympische) verleden, de paraatheid van de Zuidkoreaanse troepen en de indrukwekkende veiligheidsmaatregelen en contrôles rond het aanstaande evenement, kan niettemin ook tegen een dergelijke dreiging niet absoluut waterdicht worden gewapend.